
Belastingrecht voor het HO 2014

Fiscale advisering

Drs. Henk Guiljam, Drs. Marco Hoogesteger, Mr. Bart Kusters,
Luc Meerschaert A.A.

BB

Belastingrecht voor het ho 2014

Fiscale advisering

Belastingrecht voor het ho 2014

Fiscale advisering

Drs. Henk Guiljam

Drs. Marco Hoogesteger

Mr. Bart Kusters

Luc Meerschaert A.A.

Omslagontwerp: G2K, Groningen

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13,
9700 VB Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

0 / 14

© 2014 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-85676-2

ISBN 978-90-01-83949-9

NUR 826

Woord vooraf

Voor u ligt de zesde druk van een praktische bestudering van het belastingrecht op hbo-niveau. Deze uitgave is de opvolger van de *Gids voor belastingstudie* (1971 tot en met 2005) en de afzonderlijke boeken *Belastingrecht voor particulieren* en *Belastingrecht voor ondernemers* (2005-2008).

Belastingrecht voor het ho behandelt de belastingheffing van particulieren en ondernemers. Op de bijbehorende website www.belastingrecht.noordhoff.nl staat extra ondersteunend materiaal waaronder actuele meerkeuzevragen en de antwoorden op de opgaven uit het boek. Studenten kunnen zich dus optimaal voorbereiden op een tentamen of examen.

Belastingrecht is een complex vakgebied. Het is bovendien voortdurend in beweging. Voor een studie op hbo/SPD-niveau is kennis van de structuur van het belastingrecht belangrijk. Studenten moeten door de bomen het bos zien. Een behandeling van de stof waarbij de student in feite door de belastingwet wordt geleid, is volgens ons de beste methode om de structuur van de wetgeving duidelijk te maken. Een en ander wordt toegelicht met aan de praktijk ontleende voorbeelden. Op deze wijze wordt een goede basis gelegd voor de praktijk, maar ook voor verdere studie op dit terrein. Doordat de student uitgenodigd wordt regelmatig wetteksten te raadplegen, heeft hij het voordeel daarmee ook op het examen snel uit de voeten te kunnen.

Door onderlinge verwijzingen biedt het boek de gelegenheid dwarsverbanden te leggen. Ook het trefwoordenregister is hierbij een hulpmiddel, omdat het verwijst naar de verschillende vindplaatsen voor alle in dit boek behandelde belastingen.

In deze editie zijn de wetwijzigingen verwerkt die in 2013 door het parlement zijn aangenomen. De voor 2014 geldende wettekst vormt dan ook de basis van het boek. Het boek behandelt na het inleidende deel de materiële heffingswetten, te beginnen met de loonbelasting, de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting, de dividendbelasting en de omzetbelasting. Vervolgens worden de erfbelasting en schenkbelasting en de belastingen voor rechtsverkeer behandeld. Afgesloten wordt met het formele belastingrecht.

Het onderdeel internationaal belastingrecht vindt u op de website www.belastingrecht.noordhoff.nl.

Wij wensen alle gebruikers veel succes bij hun studie.

De auteurs
Juni 2014

Inhoud

Lijst van afkortingen 18

Studiewijzer 20

Deel 1

Inleiding belastingrecht 22

1 Begrippen en beginselen 24

- 1.1 Overheidsheffingen 24
- 1.2 Indeling en typering van belastingen 25
- 1.3 Beginselen van belastingheffing 26
Opgaven 27

2 Belastingen in Nederland 28

- 2.1 Rijksbelastingen 28
- 2.2 Provinciale en gemeentelijke belastingen 29
Opgaven 30

3 Belastingrecht 31

- 3.1 Plaats van belastingrecht in Nederlandse recht 31
- 3.2 Bronnen van belastingrecht 32
- 3.3 Rechtsvinding 36
- 3.4 Opbouw van een wet 37
- 3.5 Materiële en formele belastingschuld 39
Opgaven 40

4 Belastingdienst en belastingadvieswezen 42

- 4.1 Belastingdienst 42
- 4.2 Belastingadvieswezen 45
Opgaven 45

Deel 2

Loonbelasting 46

5 Belastingplicht 49

- 5.1 Belangrijke begrippen en definities 49
- 5.2 Voor wie moet loonbelasting worden afgedragen? (art. 2 Wet LB) 50
- 5.3 Natuurlijke persoon (belastingplichtige) 50
- 5.4 Inhoudingsplichtige (art. 6 t/m 8a Wet LB) 52
- 5.5 Privaatrechtelijke of publiekrechtelijke dienstbetrekking 56
- 5.6 Fictieve dienstbetrekkingen en specifieke regelingen (art. 3 t/m 5b Wet LB) 57
Opgaven 61

- 6 Voorwerp van belasting 63**
 - 6.1 Loon (art. 10 Wet LB) 64
 - 6.2 Loon in geld (art. 10 lid 1 Wet LB) 65
 - 6.3 Aanspraken op loon (art. 10 lid 2 Wet LB) 66
 - 6.4 Excessieve beloningsbestanddelen (art. 10 lid 5 Wet LB) 69
 - 6.5 Werkkostenregeling (art. 31a Wet LB) 70
 - 6.6 Loon in natura (art. 13 Wet LB) 72
 - 6.7 Ter beschikking gestelde auto (art. 13bis Wet LB) 78
 - 6.8 Fooien (art. 12 Wet LB) 80
 - 6.9 Vrijgestelde vergoedingen en verstrekkingen (art. 11 lid 1 onderdeel a en b Wet LB) 81
 - 6.10 Fictief loon aanmerkelijkbelangaandeelhouder (art. 12a Wet LB) 105
 - 6.11 Tijdstip waarop loon en fictief loon worden genoten (art. 13a Wet LB) 106
 - 6.12 Pensioenregelingen (art. 18 t/m 19f Wet LB) 107
 - 6.13 Opbouw van het loon 110
 - Opgaven 112

- 7 Tarief 116**
 - 7.1 Belastbaar loon en in te houden belasting (art. 20 Wet LB) 117
 - 7.2 Tarijftabellen (art. 20a en 21 Wet LB) 117
 - 7.3 Heffingskortingen (art. 21a t/m 23 Wet LB) 118
 - 7.4 Peildatum (art. 24 Wet LB) 123
 - 7.5 Eerstedagsmelding (art. 28, 28bis Wet LB en art. 7.6 Uitv.reg. LB) 123
 - 7.6 Loonbelasting- en premietabellen (art. 25 Wet LB) 123
 - 7.7 Tabellen voor bijzondere beloningen (art. 26 Wet LB) 128
 - 7.8 52%-tarief (art. 26b Wet LB) 131
 - 7.9 Verhouding loonbelasting met inkomstenbelasting en premieheffing sociale verzekering 131
 - Opgaven 134

- 8 Wijze van heffen 136**
 - 8.1 Inhouding en afdracht (art. 13a en 27 e.v. Wet LB) 136
 - 8.2 Verplichtingen inhoudingsplichtige (art. 28 en 28a Wet LB) 138
 - 8.3 Verplichtingen werknemer (art. 29 Wet LB) 139
 - 8.4 Overige regels loonbelasting (art. 31 t/m 35n Wet LB) 139
 - Opgaven 145

- 9 Afdrachtvermindering 147**
 - 9.1 Afdrachtvermindering zeevaart 147
 - 9.2 Afdrachtvermindering speur- en ontwikkelingswerk 148

Deel 3

Inkomstenbelasting 150

10 Belastingplicht 153

- 10.1 Belastingplichtige (art. 2.1 Wet IB) 153
- 10.2 Algemene begrippen 160
 - Opgaven 165

11 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning: algemene regels voor winst uit onderneming 166

- 11.1 Winst uit onderneming (art. 3.8 Wet IB) 167
- 11.2 Winstbegrip 173
- 11.3 Jaarwinst (art. 3.25 Wet IB) 191
- 11.4 Ondernemersaftrek (art. 3.74 t/m 3.79 Wet IB) 224
- 11.5 MKB-winstvrijstelling (art. 3.79a Wet IB) 228
 - Opgaven 228

12 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning: specifieke bepalingen voor winst uit onderneming 235

- 12.1 Aandelenfusie (art. 3.55 Wet IB) 235
- 12.2 Juridische splitsing (art. 3.56 Wet IB) 236
- 12.3 Juridische fusie (art. 3.57 Wet IB) 237
- 12.4 Staken onderneming (art. 3.58 t/m 3.61 Wet IB) 237
- 12.5 Doorschuiving (art. 3.62 t/m 3.65 Wet IB) 248
- 12.6 Gebroken boekjaren (art. 3.66 Wet IB) 255
 - Opgaven 256

13 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning: belastbaar loon 263

- 13.1 Loonbegrip (art. 3.80 t/m 3.84 Wet IB) 263
- 13.2 Reisaftrek (art. 3.87 Wet IB) 265
 - Opgaven 267

14 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning: belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden 269

- 14.1 Reikwijdte resultaat uit overige werkzaamheden (art. 3.90 Wet IB) 269
- 14.2 Ter beschikking stellen van vermogensbestanddelen (art. 3.91 en 3.92 Wet IB) 272
- 14.3 Opwaarderingsreserve en lucratieve belangen die met een werkzaamheid verband houden (art. 3.92a en 3.92b Wet IB) 273
- 14.4 Resultaat uit een werkzaamheid (art. 3.94 t/m 3.99 Wet IB) 274
 - Opgaven 278

15 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning: belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen 280

- 15.1 Begrip belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen (art. 3.100 t/m 3.109 Wet IB) 280

- 15.2 Uitbreiding van het begrip publiekrechtelijke uitkeringen (art. 3.103 Wet IB) 285
- 15.3 Vrijgestelde publiekrechtelijke uitkeringen (art. 3.104 Wet IB) 285
- 15.4 Uitbreiding van het begrip familierechtelijke uitkeringen (art. 3.105 Wet IB) 286
- 15.5 Uitbreiding en beperking uitkeringen uit inkomensvoorzieningen (art. 3.106 en 3.107 Wet IB) 287
- 15.6 Aftrekbare kosten (art. 3.108 en 3.109 Wet IB) 287
Opgaven 288

**16 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning:
belastbare inkomsten uit eigen woning 289**

- 16.1 Begrip eigen woning (art. 3.111 Wet IB) 290
- 16.2 Voordelen uit eigen woning (art. 3.112 t/m 3.115 Wet IB) 292
- 16.3 Hoogte in aanmerking te nemen schuld in verband met de eigen woning 293
- 16.4 Aftrekbare kosten eigen woning (art. 3.120 t/m 3.123 Wet IB) 298
- 16.5 Aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld (art. 3.123a Wet IB) 302
- 16.6 Overgangsrecht eigen woning (art. 10bis.1 t/m 10bis.12 Wet IB) 302
Opgaven 309

**17 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning:
uitgaven voor inkomensvoorzieningen 312**

- 17.1 Voorwaarden voor aftrekbaarheid premies voor lijfrente (art. 3.125 t/m 3.127 Wet IB) 313
- 17.2 Lijfrentespaarrekening of lijfrentebeleggingsrecht (art. 3.126a Wet IB) 315
- 17.3 Omzetting oudedagsreserve of stakingswinst in een lijfrente (art. 3.128 en 3.129 Wet IB) 316
- 17.4 Tijdstip aftrek premies voor lijfrenten (art. 3.130 Wet IB) 318
- 17.5 Aftrek premies voor lijfrenten na overlijden ondernemer (art. 3.131 Wet IB) 318
Opgaven 319

**18 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning:
negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen 321**

- 18.1 Uitbreiding begrip negatieve uitgaven bij handelen in strijd met voorwaarden (art. 3.133 Wet IB) 322
- 18.2 Handelingen die niet leiden tot negatieve uitgaven (art. 3.134 Wet IB) 323
- 18.3 Uitbreiding begrip negatieve uitgaven bij beroepspensioenen (art. 3.135 Wet IB) 324
- 18.4 Uitbreiding begrip negatieve uitgaven bij emigratie (art. 3.136 Wet IB) 324
- 18.5 Als negatieve uitgaven in aanmerking te nemen bedrag (art. 3.137 Wet IB) 325

- 18.6 Verminderingen en voorkoming van dubbeltellingen (art. 3.138 Wet IB) 325
Opgaven 326
- 19 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning: negatieve persoonsgebonden aftrek, waardering inkomsten in natura en tijdstip genieten en aftrek 327**
- 19.1 Negatieve persoonsgebonden aftrek (art. 3.139 Wet IB) 327
19.2 Inkomsten in natura (art. 3.144 Wet IB) 328
19.3 Tijdstip van genieten en aftrek (art. 3.146 en 3.147 Wet IB) 328
Opgaven 330
- 20 Box I – belastbaar inkomen uit werk en woning: verrekening van verliezen en middeling 331**
- 20.1 Verrekening van verliezen (art. 3.148 t/m 3.153 Wet IB) 331
20.2 Middeling (art. 3.154 en 3.155 Wet IB) 333
Opgaven 335
- 21 Box II – belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang 338**
- 21.1 Wie heeft een aanmerkelijk belang? 338
21.2 Reguliere voordelen (art. 4.13 t/m 4.15 Wet IB) 342
21.3 Vervreemdingsvoordelen (art. 4.19 Wet IB) 344
21.4 Doorschuifregelingen (art. 4.38 t/m 4.42a Wet IB) 348
21.5 Tijdstip genieten van inkomen uit aanmerkelijk belang (art. 4.43 t/m 4.46 Wet IB) 351
21.6 Verlies uit aanmerkelijk belang (art. 4.47 t/m 4.53 Wet IB) 352
Opgaven 352
- 22 Box III – belastbaar inkomen uit sparen en beleggen 356**
- 22.1 Stelsel van belastbaar inkomen uit sparen en beleggen (art. 5.1 t/m 5.4 Wet IB) 356
22.2 Heffingsvrij vermogen (art. 5.5 Wet IB) 358
22.3 Vrijstellingen (art. 5.7 t/m 5.12 Wet IB) 358
22.4 Groene beleggingen (art. 5.13 en 5.14 Wet IB) 359
22.5 Waardering van bezittingen en schulden (art. 5.19 t/m 5.23 Wet IB) 360
Opgaven 361
- 23 Persoonsgebonden aftrek 364**
- 23.1 Wat is persoonsgebonden aftrek? (art. 6.1 Wet IB) 364
23.2 Volgorde in aanmerking nemen persoonsgebonden aftrek (art. 6.2 Wet IB) 365
23.3 Onderhoudsverplichtingen (art. 6.3 en 6.4 Wet IB) 366
23.4 Afkoop alimentatie en verrekening pensioenrechten en dergelijke door betaling lijfrentepremie (art. 6.5 en 6.6 Wet IB) en uitbreiding familierechtelijke uitkeringen (art. 6.7 Wet IB) 368

- 23.5 Uitgaven voor levensonderhoud van kinderen (art. 6.13 t/m 6.15 Wet IB) 369
- 23.6 Uitgaven voor specifieke zorgkosten (art. 6.16 t/m 6.20 Wet IB) 370
- 23.7 Weekenduitgaven voor gehandicapte kinderen (art. 6.25 en 6.26 Wet IB) 373
- 23.8 Scholingsuitgaven (art. 6.27 t/m 6.30 Wet IB) 374
- 23.9 Uitgaven voor monumentenpanden (art. 6.31 Wet IB) 375
- 23.10 Aftrekbare giften (art. 6.32 t/m 6.39a Wet IB) 375
- 23.11 Tijdstip aftrek (art. 6.40 Wet IB) 378
 - Opgaven 378

24 Belastingheffing van buitenlandse belastingplichtigen 380

- 24.1 Nederlands inkomen (art. 7.1 Wet IB) 380
- 24.2 Belastbaar inkomen uit werk en woning in Nederland (art. 7.2 t/m 7.4 Wet IB) 382
- 24.3 Belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang in een in Nederland gevestigde vennootschap (art. 7.5 en 7.6 Wet IB) 384
- 24.4 Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen in Nederland (art. 7.7 Wet IB) 385
- 24.5 Keuzeregeling voor buitenlandse belastingplichtigen (art. 2.5 Wet IB) 386
 - Opgaven 388

25 Tarieven, heffingskortingen, wel of geen aanslag en aanvullende regelingen 390

- 25.1 Hoofdregel verschuldigde inkomstenbelasting (art. 2.7 Wet IB) 390
- 25.2 Tarieven (art. 2.10 t/m 2.13 Wet IB) 391
- 25.3 Heffingskortingen (art. 8.10 t/m 8.20 Wet IB) 392
- 25.4 Manier van heffen (art. 9.1 t/m 9.4 Wet IB) 395
- 25.5 Aanvullende regelingen (art. 10.1 t/m 10.7 en 10.10 Wet IB) 397
 - Opgaven 398

Deel 4

Vennootschapsbelasting 400

26 Belastingplicht 403

- 26.1 Belangrijke begrippen en uitgangspunten 403
- 26.2 Vestigingsplaats (art. 2 lid 4 Wet Vpb) 405
- 26.3 Binnenlandse belastingplichtigen (art. 2 Wet Vpb) 405
- 26.4 Buitenlandse belastingplichtigen (art. 3 Wet Vpb) 411
- 26.5 Subjectieve vrijstellingen (art. 5, 6 en 6a Wet Vpb) 412
 - Opgaven 415

27 Voorwerp van belasting 417

- 27.1 Belastbaar bedrag (art. 7 Wet Vpb) 418
- 27.2 Winstbegrip (art. 8 Wet Vpb) 419
- 27.3 Totaalwinst (art. 3.8 Wet IB) 420

- 27.4 Jaarwinst (art. 3.25 Wet IB) 424
- 27.5 Eindafrekening (art. 15c en 15d Wet Vpb) 427
- 27.6 Vermogensvergelijking 428
- 27.7 Innovatiebox (art. 12b Wet Vpb) 447
- 27.8 Herbestedingsreserve, eindafrekening en handel in vennootschappen met een herinvesteringsreserve 448
- 27.9 Aftrekbare giften (art. 16 Wet Vpb) 450
- 27.10 Voorwerp van vennootschapsbelasting bij buitenlandse belastingplichtigen (art. 17, 17a en 18 Wet Vpb) 451
- 27.11 Verrekening van verliezen (art. 20 t/m 21a Wet Vpb) 452
 - Opgaven 455

28 Bijzondere leerstukken 462

- 28.1 Deelnemingsvrijstelling (art. 13 t/m 13I Wet Vpb) 463
- 28.2 Bedrijfsfusie (art. 14 Wet Vpb) 479
- 28.3 Splitsing en juridische fusie (art. 14a en 14b Wet Vpb) 485
- 28.4 Geruisloze terugkeer uit de nv of bv (art. 14c Wet Vpb) 488
- 28.5 Fiscale eenheid (art. 15 t/m 15aj Wet Vpb) 490
- 28.6 Objectvrijstelling vaste inrichting (art. 15e t/m 15j Wet Vpb) 521
 - Opgaven 523

29 Tarief en wijze van heffen 531

- 29.1 Tarief (art. 22 t/m 23b Wet Vpb) 531
- 29.2 Manier van heffen (art. 24 t/m 26 Wet Vpb) 533
- 29.3 Beleggingsinstellingen (art. 28 Wet Vpb) 534
- 29.4 Verzekeringsmaatschappijen (art. 29 Wet Vpb) 537
 - Opgave 537

Deel 5

Dividendbelasting 538

30 Belastingplichtige 540

- 30.1 Belastingplichtigen (art. 1 Wet div.bel.) 540
- 30.2 Inhoudingsplichtige (art. 7 lid 2 Wet div.bel.) 541
- 30.3 Vestigingsplaats van inhoudingsplichtige 541
- 30.4 Vrijgestelde beleggingsinstelling 541
 - Opgave 542

31 Object van belasting 543

- 31.1 Opbrengst van effecten (art. 2 en 3 Wet div.bel.) 543
- 31.2 Vrijstellingen (art. 4 t/m 4d Wet div.bel.) 546
- 31.3 Uiteindelijke gerechtigde tot dividenden (art. 4 lid 7 en 8 Wet div.bel.) 548
 - Opgaven 548

- 32 Tarief 550**
 - 32.1 Heffingspercentage (art. 5 Wet div.bel.) 550
 - 32.2 Dividendbelasting voor rekening van uitdelend lichaam (art. 6 Wet div.bel.) 550
 - 32.3 Samenhang met inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting 551
Opgaven 553

- 33 Wijze van heffen 554**
 - 33.1 Verplichtingen inhoudingsplichtige (art. 7 Wet div.bel.) 554
 - 33.2 Dividendnota (art. 9 Wet div.bel.) 555
 - 33.3 Teruggaaf dividendbelasting (art. 10 Wet div.bel.) 556
 - 33.4 Buitenlandse deelnemingsdividenden (art. 11 Wet div.bel.) 556
Opgave 557

Deel 6

Omzetbelasting 558

- 34 Begrip btw-heffing en relevante wetgeving 560**
 - 34.1 Begrip btw-heffing 560
 - 34.2 Relevante Europese wetgeving 561
 - 34.3 Relevante Nederlandse wetgeving 562
Opgaven 563

- 35 Wie betaalt btw? 564**
 - 35.1 Ondernemerschap (art. 7 Wet OB) 564
 - 35.2 Buitenlandse ondernemers en vaste inrichting 568
 - 35.3 Verlegde heffing (art. 12 Wet OB) 568
Opgaven 569

- 36 Belastbare feiten 570**
 - 36.1 Leveren van goederen (art. 3 en 3a Wet OB) 571
 - 36.2 Verrichten van diensten (art. 4 Wet OB) 576
 - 36.3 Intracommunautaire verwerving (art. 17a, 17b en 37c Wet OB) 578
 - 36.4 Invoer (art. 18 Wet OB) 580
 - 36.5 Uitzondering: geen prestatie bij overdracht onderneming (art. 37d Wet OB) 581
Opgaven 581

- 37 Waar wordt belasting betaald? 583**
 - 37.1 Uitgangspunt: bestemmingslandbeginsel 583
 - 37.2 Plaats van levering (art. 5 Wet OB) 584
 - 37.3 Plaats verrichten van dienst (art. 6 t/m 6j Wet OB) 586
Opgaven 587

- 38 Maatstaf van heffing en tarieven 589**
 - 38.1 Hoofdregel: heffingsmaatstaf is vergoeding (art. 8 Wet OB) 589
 - 38.2 Vergoeding bij bijzondere leveringsvormen (art. 3 lid 3 en 3a lid 1 Wet OB) 591

- 38.3 Vergoeding bij bijzondere vormen van diensten (art. 8 lid 7 Wet OB) 592
- 38.4 Bedragen die niet tot de vergoeding behoren (art. 8 lid 5 Wet OB) 593
- 38.5 Bijzondere vorm van verschuldigdheid: vermelding op factuur (art. 37 Wet OB) 596
- 38.6 Teruggaaf bij niet-betaling (art. 29 Wet OB) 596
- 38.7 Tarief (art. 9 Wet OB) 597
 - Opgaven 598

39 Vrijstellingen 599

- 39.1 Vrijstelling voor onroerende zaken (art. 11 lid 1 onderdeel a en b Wet OB) 600
- 39.2 Overige vrijstellingen (art. 11 lid 1 onderdeel c t/m w Wet OB) 602
 - Opgaven 603

40 Aftrek van voorbelasting 604

- 40.1 Hoofregel: aftrek van voorbelasting bij inkoop voor belaste handelingen (art. 15 lid 1 Wet OB) 604
- 40.2 Uitbreiding recht op aftrek (art. 15 lid 2 Wet OB) 607
- 40.3 Regels bij gemengd gebruik (art. 15 lid 4 en 6 Wet OB) 608
- 40.4 Btw en herziening 611
- 40.5 Uitsluiting aftrek van voorbelasting bij privégebruik (art. 15 lid 5 en art. 16 Wet OB) 612
- 40.6 Buitenlandse ondernemers 614
 - Opgaven 614

41 Formele aspecten 616

- 41.1 Factuur (art. 35 t/m 35b Wet OB) 616
- 41.2 Aangifte en opgaaf intracommunautaire leveringen (art. 14 en 37a Wet OB) 617
- 41.3 Afdracht bij invoer (art. 23 Wet OB) 617
- 41.4 Administratie 618
- 41.5 Fiscaal vertegenwoordiger voor buitenlandse ondernemers (art. 33g Wet OB) 618
- 41.6 Belastingcontroles en dergelijke 618
 - Opgave 619

42 Bijzondere regelingen 620

- 42.1 Verwerving van nieuwe vervoermiddelen in Nederland door particulieren (art. 1 onderdeel c, art. 7 lid 6 en art. 15 lid 3 Wet OB) 620
- 42.2 Kleineondernemersregeling (art. 25 Wet OB) 621
- 42.3 Kasstelsel (art. 26 Wet OB) 622
- 42.4 Landbouwregeling (art. 27 Wet OB) 622
- 42.5 Margeregeling (art. 28b t/m 28i Wet OB) 623
- 42.6 Reiskantoorregeling 624
 - Opgaven 625

Deel 7

Erfbelasting en schenkbelasting 626

43 Belastingplicht 629

- 43.1 Verrijging door erfrecht (art. 1 lid 1 t/m 6 SW) 629
- 43.2 Verrijging door schenking (art. 1 lid 3 t/m 9 en art. 14 SW) 630
- 43.3 Begrip partner (art. 1a SW) 631
- 43.4 Woonplaats (art. 2 en 3 SW) 632
 - Opgaven 633

44 Voorwerp van belasting 634

- 44.1 Verrijging (art. 5 SW) 634
- 44.2 Fictieve verrijgingen (art. 6 t/m 17 SW) 635
- 44.3 Aftrekbare kosten (art. 20 SW) 646
- 44.4 Bepaling belastbaar bedrag 647
 - Opgaven 654

45 Tarieven en vrijstellingen 656

- 45.1 Tarieven (art. 24 SW) 656
- 45.2 Verschillende verwanten (art. 19 SW) 657
- 45.3 Samentellingen (art. 25 t/m 28 SW) 658
- 45.4 Verwerping of afstand (art. 30 SW) 658
- 45.5 Legaten vrij van recht 659
- 45.6 Vrijstellingen van erfbelasting (art. 32 SW) 659
- 45.7 Vrijstellingen van schenkbelasting (art. 33 SW) 663
- 45.8 Vrijstelling van erfbelasting en schenkbelasting bij bedrijfsopvolging (art. 35b t/m 35f SW) 666
 - Opgaven 668

46 Wijze van heffen 670

- 46.1 Aangifte en aanslag (art. 36 t/m 40 en 47 SW) 670
- 46.2 Termijnen (art. 45 en 46 SW) 671
- 46.3 Verjaring (art. 66 SW) 671
- 46.4 Kwijtschelding (art. 67 SW) 671
 - Opgave 672

Deel 8

Belastingen van rechtsverkeer 674

47 Overdrachtsbelasting 676

- 47.1 Belastbaar feit (art. 2 t/m 8 en 12 Wet Brv) 676
- 47.2 Maatstaf van heffen (art. 9 en 11 t/m 13 Wet Brv) 681
- 47.3 Tarief (art. 14 Wet Brv) 685
- 47.4 Vrijstellingen (art. 15 Wet Brv) 686
- 47.5 Wijze van heffen (art. 16 t/m 19 Wet Brv) 690
 - Opgaven 692

- 48 Assurantiebelasting** 693
- 48.1 Belastbaar feit (art. 20 en 21 Wet Brv) 693
- 48.2 Maatstaf van heffen (art. 22 Wet Brv) 694
- 48.3 Tarief (art. 23 Wet Brv) 694
- 48.4 Vrijstellingen (art. 24 Wet Brv) 694
- 48.5 Wijze van heffen (art. 25 t/m 27 Wet Brv) 695
 - Opgaven 696

Deel 9

Formeel belastingrecht 698

- 49 Heffing van belastingen** 701
- 49.1 Definities, begrippen en uitgangspunten 702
- 49.2 Organisatie Belastingdienst (art. 3 AWR) 705
- 49.3 Aanslagen en beschikkingen (art. 5 AWR) 706
- 49.4 Definities partner, algemeen nut beogende instelling enz. (art. 5a t/m 5d AWR) 707
- 49.5 Aangifte (art. 6 t/m 8 AWR) 711
- 49.6 Aanslagbelastingen (art. 9 en 11 t/m 18a AWR) 713
- 49.7 Aangiftebelastingen (art. 10, 19 en 20 AWR) 720
- 49.8 Basisregistratie inkomen en waarde onroerende zaken (art. 21 t/m 21k AWR) 723
- 49.9 Bezwaar en beroep (art. 22j t/m 30 AWR) 723
- 49.10 Belastingrente 730
- 49.11 Richtige heffing (art. 31 t/m 36 AWR) 734
- 49.12 Internationaal belastingrecht: voorkomen van dubbele belasting (art. 37 t/m 39 AWR) 735
- 49.13 Formele regels (art. 41 t/m 67 AWR) 736
- 49.14 Bestuurlijke boeten (art. 67a t/m 67q AWR) 747
- 49.15 Strafbepalingen in belastingzaken (art. 68 t/m 88 AWR) 753
 - Opgaven 755

- 50 Invordering van belastingen** 758
- 50.1 Begrippen en uitgangspunten 758
- 50.2 Normale invordering (art. 8 t/m 10 Inv.) 760
- 50.3 Dwanginvordering (art. 11 t/m 20 Inv.) 763
- 50.4 Instrumentarium ontvanger (art. 21 t/m 27 Inv.) 765
- 50.5 Betalingskorting en invorderingsrente (art. 27a t/m 31 Inv.) 768
- 50.6 Aansprakelijkheid (art. 32 t/m 57 Inv.) 769
- 50.7 Verplichtingen ten behoeve van invordering 773
 - Opgaven 774

Over de auteurs 775

Register 776

Lijst van afkortingen

AKW	Algemene Kinderbijslagwet
ANBI	algemeen nut beogende instelling
Anw	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene Ouderdomswet
APV	afgezonderd particulier vermogen
Arbo	Arbeidsomstandigheden
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWR	Algemene wet inzake rijksbelastingen
B	Beslissingen in belastingzaken; verzameling beslissingen vóór 1953
BBBB	Besluit Bestuurlijke Boeten Belastingdienst
BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BKR	Beeldende-Kunstenaarsregeling
BNB	Beslissingen in Belastingzaken Nederlandse Belastingrechtspraak na 1953
BPM	Belasting voor personenauto's en motorrijwielen
BRK	Belastingregeling voor het Koninkrijk
btw	belasting over de toegevoegde waarde
BUA	Besluit Uitsluiting Aftrek omzetbelasting 1968
bv	besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
BW	Burgerlijk Wetboek
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
cv	commanditaire vennootschap
EU	Europese Unie
EVRM	Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
FIOD	Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst
FOR	fiscale oudedagsreserve
GAK	Gemeenschappelijk administratiekantoor
HvJ EG	Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen
Ibr	internationaal belastingrecht
Inv.	Invorderingswet 1990
IOAW	Inkomstenregeling voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Inkomensregeling voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
nv	naamloze vennootschap
OB	omzetbelasting
SBBI	sociaal belang beogende instelling
SFB	Sociaal Fonds Bouwnijverheid
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
SW	Successiewet
Tar. Cie	Tariefcommissie
Uitv.besch.	Uitvoeringsbeschikking
Uit.besl.	Uitvoeringsbesluit
Uitv.reg.	Uitvoeringsregeling
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V-N	Vakstudie-Nieuws

VA	voorlopige aangifte
vof	vennootschap onder firma
VOV	vrijwillige ouderdomsverzekering
Vpb	vennootschapsbelasting
VUT	vervroegde uittreding
WWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WARB	Wet administratieve rechtspraak belastingzaken
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
Wet Brv	Wet op belastingen van rechtsverkeer
Wet div.bel.	Wet op de dividendbelasting 1965
Wet IB	Wet inkomstenbelasting 2001
Wet LB	Wet op de loonbelasting 1964
Wet OB	Wet op de omzetbelasting 1968
Wet RO	Wet op de rechterlijke organisatie
Wet Vpb	Wet op de vennootschapsbelasting 1969
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIB	Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
WKR	Werkkostenregeling
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet werk en bijstand
WWV	Wet Werkloosheidsvoorziening
Zvw	Zorgverzekeringswet

Studiewijzer

In dit boek worden de belangrijkste belastingen behandeld waarmee een belastingplichtige te maken krijgt. Na een algemene inleiding in het belastingrecht (deel 1) wordt eerst aandacht besteed aan de loonbelasting die een werknemer over het loon moet betalen en die door de werkgever afgedragen moet worden (deel 2). Vervolgens wordt de inkomstenbelasting in al zijn facetten behandeld. Zowel de belastingheffing van particulieren als ondernemers komt daarbij aan bod (deel 3). Daar komt ook aan de orde hoe een ondernemer zijn IB-onderneming kan inbrengen in een bv en daardoor onder de vennootschapsbelasting terechtkomt. De vennootschapsbelasting vormt dan ook het volgende deel (deel 4). In de vennootschapsbelasting geldt in aanvulling op het winstbegrip uit de inkomstenbelasting nog een aantal belangrijke aanvullingen en uitzonderingen. Met name deze extra onderdelen komen uitgebreid aan de orde. Vervolgens komen de andere belastingen waar een ondernemer mee te doen krijgt aan bod. Het volgende deel betreft de dividendbelasting (deel 5). Als een vennootschap de winst na betaling van vennootschapsbelasting wil uitkeren aan de aandeelhouders, moet dividendbelasting worden ingehouden en afgedragen. Over de omzet moet omzetbelasting (deel 6) worden betaald, waarbij de door de ondernemer betaalde omzetbelasting als voorbelasting mag worden teruggevraagd. De behandeling van de belastingwetten wordt afgesloten met de delen erfbelasting en schenkbelasting (deel 7) en de belastingen van rechtsverkeer (deel 8). In deel 7 wordt dus de belasting over erfenissen en schenkingen behandeld, terwijl in deel 8 de overdrachtsbelasting die betaald moet worden bij de overdracht van onroerende zaken en de assurantiebelasting aan bod komen.

Bij de delen over de verschillende belastingen is steeds de volgende opbouw te vinden:

- Wat/wie is belast (belastingplicht)?
- Waarover moet belasting worden betaald (voorwerp van de belasting)?
- Hoeveel belasting moet worden betaald (tarief)?
- Hoe moet de belasting worden betaald (wijze van heffing)?

Het boek sluit af met een behandeling van het formele belastingrecht (deel 9). In dat deel behandelen we de regels voor de belastingheffing zoals termijnen en regels voor bezwaar en beroep, daarnaast behandelen we ook de regels voor de invordering van belastingen.

Bij de bestudering van de hoofdstukken is het volgende van belang.

Kernbegrippen: in de marge staan steeds de belangrijkste kernbegrippen aangegeven. In de alinea waarvoor deze begrippen staan, wordt het begrip uitgelegd of verduidelijkt. Het is de bedoeling dat de student deze kernbegrippen na bestudering van het hoofdstuk beheerst.

Voorbeelden: ter verduidelijking van de bedoeling van de wet zijn steeds (cijfer)voorbeelden opgenomen. Deze voorbeelden dienen ervoor om de student te laten toetsen of hij de behandelde leerstof heeft begrepen.

Multiplechoicevragen: het icoon in de marge verwijst de student naar de website www.belastingrecht.noordhoff.nl waarop per onderwerp multiplechoicevragen staan. De student kan tussentijds steeds toetsen of hij de leerstof beheerst.

Opgaven: aan het einde van ieder hoofdstuk zijn opgaven opgenomen waarmee de student kan toetsen of hij de bestudeerde stof kan toepassen op een aan de praktijk ontleende situatie. Zowel studenten als docenten kunnen op de website www.belastingrecht.noordhoff.nl de uitwerkingen van deze opgaven vinden.

Inleiding belastingrecht

1

- 1 Begrippen en beginselen 24**
- 2 Belastingen in Nederland 28**
- 3 Belastingrecht 31**
- 4 Belastingdienst en belastingadvieswezen 42**

De landelijke en lokale overheden hebben voor de uitoefening van hun taken inkomsten nodig. Eén van de manieren van de overheid om aan inkomsten te komen is het opleggen van heffingen aan burgers en bedrijven. Er zijn veel verschillende heffingen, belastingen, milieuheffingen, socialeverzekeringspremies, enzovoort. De opbrengst van belastingen is bestemd voor de financiering van de overheidsuitgaven, bijvoorbeeld voor justitie en onderwijs.

Belastingrecht voor het ho behandelt de hoofdlijnen van een aantal voor ondernemers bekende belastingen. Alvorens de verschillende belastingen te beschrijven is het goed enkele oriënterende opmerkingen over belastingen te maken.

De overheid is als het ware voortdurend op zoek naar aftappunten in het economisch proces, die geschikt zijn om daaraan belastingheffing te koppelen.

Welke beginselen spelen dan een rol? Waarin verschilt een belasting van andere heffingen? En wat is het juridische kader van de belastingen? Staat alles in de wet? Of maakt de staatssecretaris van Financiën zelf naar eigen goeddunken nieuwe regelgeving (pseudowetgeving)?

Van belang is ook om te weten hoe de Belastingdienst zich heeft ge(re)organiseerd om zijn maatschappelijke functie zo veel mogelijk waar te maken.

Maar we hebben niet alleen met de Belastingdienst te maken. Aan de andere kant van de tafel staat een 'leger' van belastingadviseurs die in het bijzonder de ondernemers adviseren, hoe zij hun ondernemersactiviteiten zo kunnen organiseren dat zo min mogelijk belasting hoeft te worden betaald.

1

Begrippen en beginselen

- 1.1 Overheidsheffingen
- 1.2 Indeling en typering van belastingen
- 1.3 Beginselen van belastingheffing

In dit hoofdstuk bespreken we wat overheidsheffingen zijn, welke typen belastingen er zijn en welke beginselen de overheid hanteert bij de belastingheffing.

1.1 Overheidsheffingen

Er zijn veel verschillende heffingen en ze worden door verschillende overheidsinstanties opgelegd. In de praktijk blijkt deze grote verscheidenheid veel misverstanden te geven.

De Vereniging voor Belastingwetenschap pleit ervoor om in juridische zin voor overheidsheffingen één overkoepelende definitie te hanteren. Dit kan volgens deze vereniging leiden tot uniformiteit van begrippen, tot doorzichtigheid van het stelsel van heffingen, tot toegang tot dezelfde rechter voor alle heffingen en tot een groter inzicht in het financiële overheidsbeleid. De definitie die door de Vereniging voor Belastingwetenschap is voorgesteld, luidt als volgt:

Overheidsheffingen

Overheidsheffingen zijn betalingen die de overheid op grond van een publiekrechtelijke regeling vordert, dwangmatig, overeenkomstig algemene regelen, uitsluitend of mede ter verwerving van inkomsten door de in die regeling aangewezen lichamen, en anders dan op grond van een privaatrechtelijke arbeidsovereenkomst.

Veelvoorkomende heffingen zijn:

- belastingen, te weten rijksbelastingen, provinciale en gemeentelijke belastingen;
- retributies;
- socialeverzekeringspremies;
- milieuheffingen;

- heffingen van product- en bedrijfschappen;
- waterschapslasten.

Belasting

Een *belasting* is een heffing die:

- naar algemene normen geschiedt;
- juridisch afdwingbaar is;
- dient om middelen te krijgen voor de publieke uitgaven, zonder dat er een individueel aanwijsbare prestatie van de overheid tegenover staat.

Fiscale doel

Het hoofddoel van de belastingheffing (het *fiscale doel*) is dus het krijgen van financiële middelen om de overheidsuitgaven te dekken. Daarnaast streven overheden met belastingen ook wel eens niet-fiscale doeleinden na, zoals het beïnvloeden van het gedrag van belastingplichtigen of een herverdeling van inkomens.

Bekende belastingen voor ondernemers in Nederland zijn de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting en de omzetbelasting.

Retributie

Een *retributie* is een heffing waar wel een individueel aanwijsbare prestatie van de overheid tegenover staat. Bekende retributies zijn schoolgeld, marktgeld en paspoortleges. *Schoolgeld* is een gedeeltelijke vergoeding voor onderwijs dat een leerling van overheidswege krijgt. *Marktgeld* is een vergoeding voor het gebruik van de marktruimte die de overheid aan de marktkoopman ter beschikking stelt. *Paspoortleges* zijn vergoedingen voor het krijgen van een paspoort dat de overheid verstrekt.

Op de andere vormen van overheidsheffingen gaan we niet verder in, omdat dit boek zich beperkt tot de behandeling van de belangrijkste rijksbelastingen.

1.2 Indeling en typering van belastingen

Belastingen kunnen op verschillende manieren worden ingedeeld. De indeling hangt af van welke criteria worden gebruikt. Voor de toepassing van de belastingwetten is deze indeling nauwelijks van belang. Wel kan ze het inzicht in de verschillen tussen de belastingen vergroten.

Een ruwe indeling is die tussen directe en indirecte belastingen (subpar. 1.2.1), en tussen persoonlijke en zakelijke belastingen (subpar. 1.2.2). De verbruiksbelastingen vormen een aparte categorie (subpar. 1.2.3). We bespreken deze indeling hier kort.

1.2.1 Directe en indirecte belastingen

Het onderscheid tussen directe en indirecte belastingen wordt gemaakt in juridische en in economische zin.

In *juridische* zin is een belasting direct wanneer de belastingwet bepaalt dat zij direct is. De overige belastingen zijn indirect. Dit onderscheid is niet belangrijk.

*Directe
belasting
Indirecte
belasting*

In *economische* zin is een belasting direct als het de bedoeling is dat degene van wie de belasting wordt geheven, deze zelf betaalt. Bij een indirecte belasting verhaalt degene die de belasting betaalt het bedrag op een ander. Een voorbeeld van een indirecte belasting in economische zin is de omzetbelasting. De omzetbelasting wordt door de ondernemer betaald en aan zijn klanten doorberekend in de prijs.

1.2.2 Persoonlijke en zakelijke belastingen

*Persoonlijke
belastingen*

Bij *persoonlijke* belastingen wordt bij het vaststellen van de belasting rekening gehouden met de persoonlijke omstandigheden van de belastingplichtige, zoals burgerlijke staat, ziektekosten en giften. Persoonlijk zijn bijvoorbeeld de loonbelasting en de inkomstenbelasting.

*Zakelijke
belastingen*

Bij *zakelijke* belastingen wordt met de persoonlijke omstandigheden geen rekening gehouden. Zakelijk zijn bijvoorbeeld de omzetbelasting en de overdrachtsbelasting.

1.2.3 Verbruiksbelastingen

*Verbruiks-
belastingen*

Verbruiksbelastingen worden geheven over het verbruik van goederen in Nederland. De omzetbelasting is een algemene verbruiksbelasting, die in beginsel op alle goederen rust. Accijnzen zijn bijzondere verbruiksbelastingen, die alleen het verbruik van bepaalde goederen treffen.

1.3 Beginselen van belastingheffing

*Aanknopings-
punten*

Bij de opzet en uitbouw van het belastingstelsel zoekt de overheid aanknopingspunten in het economisch leven waaraan de belastingheffing kan worden gekoppeld. De belangrijkste zijn:

- de inkomensvorming: de loon- en inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting;
- de inkomensbesteding: de omzetbelasting, de accijnzen en de belasting op personenauto's en motorrijwielen;
- de overgang, de overdracht en het bijeenbrengen van vermogen: de erfbelasting, de schenkbelasting en de kapitaalsbelasting;
- het bezit of de overdracht van bepaalde vermogensbestanddelen: de gemeentelijke onroerendezaakbelasting en de overdrachtsbelasting.

Bij de uitwerking van de belastingen hanteert de overheid de volgende beginselen:

*Verdelende
rechtvaardig-
heid*

- beginselen van verdelende rechtvaardigheid, zoals:
 - 1 het draagkrachtbeginsel; een voorbeeld is de progressie in het tarief van de inkomstenbelasting;
 - 2 het profijtbeginsel; degenen die (meer) profiteren van bepaalde overheidsvoorzieningen moeten (meer) belasting betalen; voorbeelden zijn de motorrijtuigenbelasting en de gemeentelijke onroerendezaakbelasting;
 - 3 het beginsel van de bevoorrechte verkrijging; de kansspelbelasting, de erfbelasting en de schenkbelasting berusten op dit beginsel;

**Doelmatigheids-
beginselen**

- doelmatigheidsbeginselen, zoals:
 - 1 het bestaan van voorheffingen (loon- en dividendbelasting);
 - 2 de vrijstelling van geringe bedragen in verschillende belastingen;
 - 3 het normeren van verschillende bestanddelen (forfaits).

**Gedrags-
beïnvloeding**

- beginselen van gedragsbeïnvloeding, zoals:
 - 1 het bevorderen van wenselijk gedrag, voorbeelden zijn de energie-investeringsaftrek in de inkomstenbelasting en de vrijstelling of vermindering van BPM voor auto's met een lage CO₂-uitstoot;
 - 2 het tegengaan van ongewenst gedrag, voorbeelden zijn de accijnzen op alcohol en tabak.

Ga naar de website en maak de mc-vragen bij: § 1.1 t/m § 1.3

Opgaven

- 1.1 Geef de definitie van overheidsheffingen.
- 1.2 Wat is het hoofddoel van belastingheffing in Nederland?
- 1.3 Belastingen kunnen worden ingedeeld op grond van verschillende criteria. Noem deze criteria en licht ze toe.
- 1.4 Bij de opzet en uitbouw van het belastingstelsel zoekt de overheid aanknopingspunten in het economisch leven waaraan de belastingheffing kan worden gekoppeld. Noem deze aanknopingspunten alsmede enkele voorbeelden van belastingen.
- 1.5 Bij de uitwerking van het belastingstelsel hanteert de overheid een aantal belangrijke beginselen. Noem twee van deze beginselen en licht deze toe.